

ВИНАРСКО-ЗЕМЛЕДѢЛЧЕСКИ ВѢСТНИКЪ

Редактира се отъ учителитѣ при Държавното Винарско-Земледѣлческо Училище въ гр. Плѣвень.

Главенъ редакторъ: Хр. С. Георгиевъ.

„Винар. Земледѣлчески Вѣстникъ“ излиза два пѣти въ мѣсеца: на 10 и 25 ч.

Годишната му цѣна за България е 4 л., за въ странство — 5.

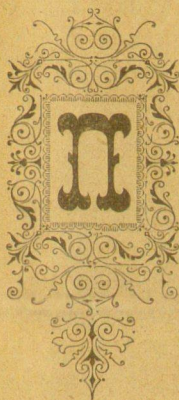
Всичко, що се отнася до вѣстника, се испраща до редакцията въ гр. Плѣвень.

Необнародвани ръкописи, по желанието на авторитѣ имъ, се връщатъ съ неплатени писма.

За обявления на 4 стр. се плаща по 20 ст. на редъ.

На ученицитѣ въ земледѣлческитѣ, педагогическитѣ и духовнитѣ училища се отстъпа за 3 л. годишно.

Съдържание: 1) Положението на лозята и вината въ Станимѣшко и Плѣвенско; 2) Законопроектъ за земледѣлческото учение; 3) Разни 4) Земледѣлчески календаръ; 5) Въпроси и отговори; 6) Персонални извѣстия; 7) Некрологъ; 8) Метеорологически бюлетинъ. —

Положението на лозята и вината въ Станимѣшко и Плѣвенско.

Модъ горното заглавие ни е испратена една молба, съ която се подканваме да опишемъ положението на лозята и вината въ г. Плѣвень, като дадемъ чрѣзъ вѣстника си нашето мнѣние по направлението, което ще трѣбва да взематъ станимѣшкитѣ винари прѣзъ бѣднѣщия гроздоберъ, за да подобрѣтъ своето расклатено положение. Като имаме прѣдъ видъ приближаванието на гроздобера, отъ една страна, кризата съ вината, която е отчаяла нашитѣ винари, отъ друга, ний рѣшихме да поговоримъ по този въпросъ чрѣзъ листа си, та да послужи за свѣдѣние и на другитѣ винари.

За да бѣде въпроса ясенъ на всички, ний ще прѣведемъ писмото на г. Г. Далжмисъ, станимѣшки винарь, въ което именно ни се задаватъ въпроситѣ, а същеврѣменно се описва състоянието на лозята и вината въ гр. Станимѣшка.

„Гроздето на ланскій гроздоберъ, както знаете, бѣше извънредно много, но въ Станимѣшка бѣ толкова долно, т. е. неузрѣло, щото най-хубавото грозде се даде по 50 лева хилядата оки. Нашлнихме, дѣто е речено, и гърнетата, съ надѣжда че отъ евтената стока има всѣкога печалба, но, напротивъ, ний нѣмаме конувачи (топанджии), макаръ да сме рѣшени да дадемъ 10-тѣ оки вино за единъ левъ. Но такъвъ начинъ ний се принудихме да печемъ вината — да ги обърнемъ на ракия, тѣй щото (благодарение на Правителството, което тури акцизъ на спирнитѣ фабрики) да си хванемъ паритѣ и да приготвимъ мѣсто за бѣднѣщето ново вино.

Гроздето, споредъ както се гледаше въ мѣсець Май, показваше, че ще бѣде повече отъ ланското, обаче отъ Петровъ-денъ насамъ, по причина на горѣщинитѣ и сушата, то се изгуби до толкова, щото, ако наберемъ половината отъ ланското, пакъ ще бѣдемъ добрѣ. Отъ горѣизложеното ще се разбира, че гроздето, понеже е половина отъ ланското, ще бѣде съ двойна цѣна, т. е. ще трѣбва да се купи 100 лева хилядата оки. Но

тукъ всичко ще бѣде обратно. Хората сѣ до толкова отчаяни, щото не ще има кой да го купи нито по 50 лева. По тѣнитѣ вина сѣ изварени на ракия, както казахъ по-горѣ, но по-хубавитѣ сѣ задържани до сега, съ надѣжда да ги продадемъ така — на вино; но до сега повечето търговци не можахъ да продадѣтъ нито отъ ракията, нито отъ виното си. Сега всѣки мисли за бѣднѣщия гроздоберъ. Отъ една страна, съждоветъ сѣ пълни, отъ друга страна, нѣматъ пари, отъ трета, слушаеме, че при васъ има много грозде и тази година — това е цѣло отчаяние. Отъ какво нѣщо е стаякло това, ний не можемъ да разберемъ, толкова евтино вино и пакъ да нѣма мюцюрини (конувачи)? Дали цѣма пари у хората, дали не пижѣтъ вече вино, дали другдѣ има повече и по-евтино, та не искатъ нашето и ний се чудимъ!?!..

Като се надѣваме, че цѣлѣта на вашия вѣстникъ е да дава сърдце на винаритѣ и да даватъ свѣти, като вѣрвамъ, че приемате подобни въпроси и на драго сърдце отговаряте, то затова, моля, дайте вашето мнѣние, като отговорите въ слѣдующий брой на листѣтъ си: какво трѣбва да направатъ станимѣшкитѣ винари прѣзъ идущата беридба и пр. и пр.?

Явете при това въ какво положение се намиратъ вашитѣ страни (мѣста), имате ли грозде и дали е повече отъ колкото ланското? Но ако не ви изнася да изложитѣ горѣказаното чрѣзъ вѣстника Ви, тогава моля благоволѣте да ми явите съ частно писмо, като искажете вашитѣ мисли, особено по вината защо не можѣтъ да се харчѣтъ, каква надѣжда да имаме за напредъ и какъ е гроздето по вашитѣ страни“?

Съ горното писмо нашия приятель — винарь отъ Станимѣшка, ни явява главно три нѣща: 1) че гроздето тамъ е намалѣло отъ показаното въ начало, 2) че хората не сѣ продали виното си и 3) че, въпрѣки намалѣванието на количеството, гроздето ще бѣде по евтино даже отъ минжлата година. Отъ своя страна, ний ще съобщимъ на станимѣшкитѣ винари, че тукъ ний страдаме отъ сѣщата болѣсть. Минжлата година въ Плѣв. окр. е имало здрави лозя приблизително 50000 декара. Гроздето имъ бѣше въ количество, сравнявано съ изобилнитѣ години, каквито у насъ сѣ редкостъ. Едно на друго всѣки декарь е далъ 20 ведра (300 литри) вино, така щото е налѣто приблизително 100000 ведра (15000000 литри). Отъ това количество е изнесено наедно 200000 ведра, повечето за София. Отъ останклото да е испито въ окр. на дребно 7000000 литри, то пакъ остава едно огром-

но количество вино отъ около 5000000 литри.

Повечето отъ това вино би се продало друга година и би се упразднили бъчвитѣ за бѣднѣщия гроздоберъ, което сега не е тъй. На повечето голѣми винари бъчвитѣ сж заети съ минжлогодишно вино, така напр., за сега у Г. Бр. Хинкови има 30000 литри, у Г. Шоповъ 22500 литри, въ винарската изба 84000 литри, Коларовъ; Биволавровъ, Йото Осиковски, В. Трояновъ Бр. Бояджиеви, Бр. Гъркови иматъ по 20000 литри, а има много съ по 10000 литри вино, — нѣща, които показватъ, че повечето вина стоѣтъ непродадени. Споредъ количеството на гроздето си, лозята обѣщаватъ да дадѣтъ много повече отъ минжлата година. Като изключимъ нѣколко повредени отъ слабата градушка лозя, останжлитѣ сж утрупани съ грозде, както е речено. Цѣната на гроздето не ще бѣде висока по причина: 1) на изобилието, 2) че липсватъ сѣхдове и 3) че качеството на гроздето ще бѣде не по-добро отъ срѣдно, ако не и долно.

Изобилието на гроздето си доде естествено, защото първитѣ двѣ години врѣмето бѣше сухо, топло, съ достатѣчни дѣждове, — нѣща, които, споредъ наблюденията, способствуватъ за доброто развитие на пхпкитѣ, доброто узрѣване на прѣчкитѣ, а вслѣдствие на това — добро плододавание.

Гроздето не ще бѣде доброкачествено, защото: 1) лозата е истощена отъ минжлата изобилна година, 2) защото не е торено, та не ще има достатѣчна храна въ почвата, за доброто развитие на гроздето и 3) защото лозата се разви тѣзи година много кхено, вслѣдствие голѣмитѣ дѣждове и продължени студове, та не ще има достатѣчни дни да дозрѣе. Подъ никой начинъ тѣзи годишното грозде не ще се сравнява съ минжло годишното, макаръ че и то бѣше едва добро. То ще бѣде толкова отъ по долно качество, колкото е брано по-рано — прѣди 25 до 30-й Септемврий. Отъ тукашното грозде тѣзи година ще се приготвяватъ добри вина, само чрѣзъ внимателно пробирание.

Отъ горѣказаното, вѣрваме, ще стане понятно на нашитѣ станимжшки винари, че нашето положение спрямо бѣднѣщия гроздоберъ е сжщото. Споредъ добититѣ свѣдения изобилието е общо и за другитѣ окржзи въ Сѣверна България.

Кризата съ нашитѣ вина сега е обща. За причинитѣ сме говорили на друго мѣсто, та сега не ще ги повтаряме, ще укажемъ само на една отъ главнитѣ причини, която е въ това, че нѣмаме тържище за вината си. Колко цѣвтеше лозарството и винарството въ Станимжжа, когато ихтя за с. Катунница (железнопхтна станция) се пълнеше съ кола натоварени съ пълни бъчви за Франция или София! Но сега положението имъ е въ дѣйствителностъ за оплаквание. Вината не се изнасятъ навънъ; въ София вече не се пихтъ съ такава охота и тѣ сж принудени да ги държѣтъ, варятъ на ракия, или харизватъ безъ цѣна.

Кризата за Плъвенскитѣ вина е само тѣзи година, защото въ София и др. се нанесохъ много вина отъ друга дѣ, па и изобилието минжло годишно не бѣше малко. Виното се пче все така съ охота отъ всѣки българинъ,

само високо цивилизовани тѣ г. г. граждани и селяни пиватъ бирица тукъ-тамъ за, да покажѣтъ, че жаждата имъ е голѣма, а тѣзи съ вино въ нѣкоя градина, напр., мжлно се таложи (гаси).

Пари за купуванieto на вино има много у винаритѣ въ София, Видинъ, Ломъ, а още повече у тѣзи пх Европа, но тѣ си иматъ сега за сега палѣто вино, или пхкъ не могатъ да си доставѣтъ отъ нашитѣ вина по нѣкакви съображения (напр. по високитѣ мита, навла и пр.). Колкото се отнася до мѣстнитѣ пиячи: българи, италианци, нѣмци и др. тѣ намиратъ пари за вино даже тогава, когато нѣмаатъ подобни за храна и облѣкло.

Така щото тѣзи нѣща не трѣбва да трѣвожѣтъ нашитѣ станимжшки и др. винари. Не трѣбва никой винаръ да се бои, че виното му ще остане непродадено, или че ще изгуби отъ него. Ако не тѣзи година, то до друга ний ще имаме сигурно тържище за вината си. Почитаемото Министерство на Търговията и Земледѣлието ще вземѣ мѣрки за откривание тържище било съ Австрия, Сърбия, Романия, Россия или друга нѣкоя държава. Тогава старитѣ вина, които намъ струватъ 10 ст. литѣра, ще се дадѣтъ сигурно на двойна и тройна цѣна.

Па и да нѣмаме тържище гънъ, то трѣбва всѣки винаръ да знае, че за подобна стока България е достатѣчно тържище. Какво има да се боимъ и да бързате, когато едва сега сме се видяли съ повечко вино. Не помни ли всѣки винаръ, че отъ 1888 година до минжлата шното не е слизало подъ 30—40 ст. литѣра? Кой може да ни гарантира, че идущата година виното не ще се качи пакъ на сжщата цѣна? Ами не знажтъ ли всички, че въ подѣлжение на 6 години, ний сме вписали огромно количество вино отъ вѣнка? Погледнѣте, напр., приложената таблица, за вноса и износа и ще се увѣрите въ казаното.

Таблица за внесеното и изнесеното вино отъ 1888 до 1894 г.

Година.	Въ какво е внесено	Внесено		Изнесено	
		литри и бутилки	за цѣна въ левове	литри и бутилки	за цѣна въ лев.
1888	Въ бъчви	40508	94852	1838392	588222
	„ бутилки (шумяще)	13064	27178	—	—
	„ „ (натурално)	6542	11210	138	102
1889	Въ бъчви	1049963	283459	39442	12461
	„ бутилки (шумяще)	6372	18969	—	—
	„ „ (натурално)	3859	5700	195	364
1890	Въ бъчви	1055101	316479	42330	14120
	„ бутилки (шумяще)	5175	15074	—	—
	„ „ (натурално)	3974	7945	30	12
1891	Въ бъчви	748202	245013	23886	8503
	„ бутилки (шумяще)	5868	19417	—	—
	„ „ (натурално)	20051	17819	2688	1344
1892	Въ бъчви	397877	120906	28336	8548
	„ бутилки (шумяще)	3599	14615	—	—
	„ „ (натурално)	7802	12254	25	50
1893	Въ бъчви	765068	238332	11716	3956
	„ бутилки (шумяще)	8991	36402	—	—
	„ „ (натурално)	29150	31477	10500	2200
1894	Въ бъчви	3508696	1062772	2354	920
	„ бутилки (шумяще)	4005	14369	—	—
	„ „ (натурално)	79978	64083	62	41

1888 година бѣше изобилна. Ний сме изнесли — 1838392 литри вино за 588222 лева, а сме внесли само 40508 литри, като оставяме това въ бутилки. Въ 1889 година вноса изведижджъ се качва на 1,049,963 литри, срѣщу износъ 39441. Слѣдующитѣ години до 1895 вноса е всѣкога съ 5—6 пкти по-голтѣмъ отъ вноса. Какво показва това, ако не, че ний сме имали нужда, въ тѣзи години, отъ чужди вина, т. е. че нашитѣ не сж биле достатъчни. Това нѣщо иде да накара нашитѣ винари да не бързатъ и да не се обезкуражаватъ, защото не е вѣрно и не е добрѣ да се продава виното още въ първата година.

Този винаръ, който иска да забогатѣе, той не трѣбва да моли никога съ продукта си. Нека вземе съ лихва пари отъ землед. каса и др., да си накупи бѣчви, да наеме други изби и налѣе вино. Последното, добрѣ отгледано, не се разваля, колкото и да се държи; а държението не ще бѣде за дълго. Въ това сме сигурни по слѣдующитѣ съображения: 1) че слѣдъ 2 плодородни години слѣдватъ 3—4 неплодородни, тѣй като лозята у насъ се истоцияватъ силно, 2) самата пролѣтъ показва не добъръ признакъ за плодородна година и 3) че филксерата взема вече много бързи крачки въ Сѣверна България.

Особено послѣдното обстоятелство трѣбва да накара нашитѣ винари, да се възползватъ отъ случайното плодородие, прѣзъ този гроздоберъ, да налѣятъ добро вино, да го обработватъ съ куражджъ, като бждатъ увѣрени, че виното ще имъ донесе петорна печалба.

Добритѣ, тѣнкитѣ, пивки, съ добъръ вкусъ вина се търсятъ всѣкъдѣ и никому виното нѣма да остане. Такавъ е случая съ Сухиндолскитѣ, Плѣвенскитѣ, Т.-Пазарджискитѣ и др. вина.

Сега, коя е причината щото Станимжскитѣ вина да се прѣнебрѣватъ у насъ, особено въ София, когато тѣхнитѣ лозя, грозда и изби не отстъпватъ на никой отъ горѣпоменатитѣ мѣстности? Съ малки исключения, всички лозя въ Станимжско сж съ отбрани сортове и то повечето най-добритѣ: маврудъ, памитъ и мискетъ. Другитѣ сортове сж въ малко количество — редко. Поменатитѣ сортове, особено мавруда, даватъ най-добро и трайно вино въ цѣла България. Като е тѣй, гдѣ е причината, че тѣхнитѣ вина се търсятъ и копуватъ само тогава, когато другагдѣ се привѣршватъ? На този въпросъ ний смѣло можемъ да отговоримъ, понеже сме запознати съ Станимжското винарство. — Причинитѣ трѣбва всѣки да търси въ начина на приготвянето и обработването на вината. За сега нѣма да описваме, какъ става приготвянето на вината въ Станимжска, а ще кажемъ на винаритѣ тамъ накратко, какви имъ сж вината и какъ трѣбва да бждатъ.

Вашитѣ вина сж здрави, добри, но можтъ да се пиятъ, само когато се запазятъ за 2—3 години. Вината иматъ извънредна трапчивина, силна боя, а често пкти единъ неприятенъ стипчивъ вкусъ. Това нѣщо е слѣдствие отъ дългото държане на виното съ пращинитѣ и отъ гипсуванието. Даже който е навикнхлъ на вашитѣ вина, пакъ трудно ги пие, а каквѣ остава за тѣзи пия-

чи въ София, (гдѣто можете да изнасяте вината си много по евтино отъ колкото плѣвенскитѣ и сухиндолски винари).

Станимжскитѣ винари сж длѣжни да приготвятъ вината си споредъ пиждата публика, а не да налагатъ вкуса на своитѣ вина върху пиждитѣ. Когато се готви вина за въ България, то трѣбва да бѣде съ умѣрена трапчивина, цвѣко, повечето пкти, свѣтло червено, или бѣло. Черни вина въ своитѣ линове да приготвяватъ само тогава, когато се търсятъ, напримѣръ, за вѣнъ. Но и въ такъвъ случай тѣ трѣбва да бждатъ безъ гипсъ и притурена боя — чисти, чернитѣ вина трѣбва да се отдѣлятъ слѣдъ 8—12 дена отъ пращинитѣ, а не слѣдъ 25—30 дена, както се практикува сега; станимжскитѣ вина по вкусъ ще заминатъ плѣвенскитѣ, ако ги приготвятъ, както послѣднитѣ. Въ Плѣвенъ, напр., червеното вино се приготвя само чрѣзъ пригарване прѣзъ пращинитѣ — държатъ ги, нѣ по-дълго 1—2 дена. Подобно вино бива съ добъръ вкусъ, защото ароматическитѣ му вещества не се покриватъ отъ трапчивий вкусъ, добитъ отъ чепкитѣ, както е при станимжскитѣ. А пкъ бѣлитѣ вина, които се приготвятъ още по лесно — като се налѣе мѣстѣта въ бѣчвата още при първото ѣ исеждание, сж още по пивки и повече се търсятъ.

Другъ пктъ ний ще поговоримъ на особено за приготвянето на вината, а сега ще довършимъ, като вѣрваме, че ще бждемъ разбрани отъ станимжскитѣ винари. Въ заключение, ще имъ кажемъ, че тѣ не трѣбва да се отчайватъ, а въ това врѣме — до гроздобера, да се снабдятъ съ сждове, помѣщение и пр., да налѣятъ вино, като поизбертъ гроздето, като бждатъ увѣрени, че никой нѣма да изгуби. Ако тѣ сами не се подготвятъ, то гроздето имъ нѣма да остане: ще се намѣрятъ спекуланти отъ другагдѣ, но ползата за винаритѣ ще бѣде много малко.

Законопроектъ

За земледѣлческото учение.

Глава I.

Общи положения.

Чл. 1. Министерството на Търговията и Земледѣлието отваря, или разрѣшава отварянето на всички учебни завѣдения, които иматъ за цѣль развитието на земледѣлието и клоноветъ му.

Чл. 2. Върховния надзоръ надъ всички земледѣлчески училища принадлежи на Министерството на Търговията и Земледѣлието и се извършва отъ инспекторитѣ по земледѣлието и клоноветъ му.

Чл. 3. Всички важни въпроси, относително земледѣлческото учение, се разгледватъ отъ земледѣлческия съвѣтъ при Министерството на Търговията и Земледѣлието.

Чл. 4. Земледѣлческото учение се раздѣля на 3 степени:

- а) нисше,
- б) срѣднѣ и
- в) висше.

Нисшето земледѣлческо учение се получава въ нисшитѣ земледѣлчески училища и врѣмнитѣ земледѣлчески курсове, гдѣто учението е практическо; срѣдното — въ срѣднитѣ земледѣлчески училища, гдѣто учението е теоретическо и практическо и висшето — чрѣзъ специални катедри при Висшето училище въ София.

Чл. 5. Министерството на Търговията и Земледѣлието може да увеличава, или намалява числото на нисшитѣ и срѣдни земледѣлчески училища, съгласно полученитѣ отъ тѣхъ резултати.

Глава II.

За нисшитѣ земледѣлчески училища.

Чл. 6. Цѣльта на нисшитѣ земледѣлчески училища е да даде едно преимущественно практическо образование на младешитѣ и да образува отъ тѣхъ добри стопани и работници по земледѣлието и клоноветѣ му.

Чл. 7. Въ нисшитѣ земледѣлчески училища се приематъ само младежи, на които родителитѣ имъ се заличаватъ исклучително, или главно съ земледѣлието, или клоноветѣ му.

Гл. 8. Ученицитѣ при нисшитѣ земледѣлчески училища извършватъ всичкитѣ стопански работи.

Чл. 9. Въ нисшитѣ училища се приематъ за ученици кандидати, които сж свършили съ добъръ успѣхъ срѣдний курсъ на основното училище и да не сж по-млади отъ 12 и по-стари отъ 16 години.

Чл. 10. Учението въ нисшитѣ училища трае най много до $2\frac{1}{2}$ години.

Чл. 11. Траението на учението и програмата за всеко едно училище ще бждхтъ опрѣдѣлени отъ Министерството, споредъ културната специалностъ на мѣстността и другитѣ мѣстни нужди, като се вземе мнѣнието на стопанския съвѣтъ при това училище, който съвѣтъ ще бжде учрѣденъ съгласно чл. 39.

Забѣлъжка I. Въ програмата на нѣкои отъ нисшитѣ училища, ученицитѣ на които, слѣдъ като свършатъ курса имъ, ще се уволняватъ направо въ запаса на армията, ще се прѣдвиди военно обучение.

Забѣлъжка II. Нисшитѣ земледѣлчески училища нѣматъ ваканции.

Чл. 12. Нисшитѣ земледѣлчески училища биватъ общи и специални. Въ общитѣ се изучаватъ всичкитѣ клонове на земледѣлието, а въ специалнитѣ — единъ или нѣколко, споредъ мѣстнитѣ условия.

Чл. 13. На ученицитѣ отъ нисшитѣ земледѣлчески училища се даватъ прѣзъ свободното имъ врѣме отъ стопанскитѣ работи кратки теоретически познания, като обяснения на практическитѣ имъ занятия.

Чл. 14. Министерството на Търговията и Земледѣлието разрешава отварянieto въ всекой единъ окръгъ, или за нѣколко окръжи, които се съгласятъ по-мѣжду си, по едно, или нѣколко нисши земледѣлчески училища, когато заинтересуваний окръгъ, или заинтересуванитѣ окръжи се съобразятъ съ чл. 3 отъ „закона за подпомагане прѣдприятията, които иматъ за цѣль подобруването на земледѣлието“.

Чл. 15. Министерството на Търговията и Земледѣлието одобрява: изборътъ на мѣстността, стопанството (имѣнието), или зданието, прѣдназначени за нисшитѣ земледѣлчески училища, като вземе прѣдварително мнѣнието на по заинтересуваното, или заинтересуванитѣ общественни учрѣждения.

Чл. 16. Заинтересуванитѣ окръжи и общини за учрѣждение на нисши земледѣлчески училища ще си наложатъ необходимитѣ разности за основаването имъ (отсѣивание на мѣста, направата на нови училищни здания, или приспособлението на сжществуващи здания, поправката и поддръжката), и снабдяването имъ отъ началото съ експлоатационенъ материалъ.

Чл. 17. Възнагражденията (заплатитѣ) на учителския персоналъ и другитѣ служащи при нисшитѣ училища, както и разности за попълнението и поддръжането на експлоатациония имъ материалъ (живъ и въртавъ и ветаръ), научни пособия и т. н. ще бждхтъ исклучително за смѣтка на държавата.

Чл. 18. Министерството на Търговията и Земледѣлието може да открива и поддръжа и на свои разности нисши училища, тамъ гдѣто има нужда отъ такива.

Чл. 19. Държавата отпуска ежегодно известно число стипендии за нисшитѣ училища и ги распрѣдѣля споредъ нуждата. Заинтересуванитѣ учрѣждения, обаче, сж длъжни да прѣдвидятъ ежегодно най малко по петъ цѣли стипендии и петъ полустипендии за всеко нисше училище, което тѣ сж отворили.

Чл. 20. Както държавнитѣ стипендии, така и другитѣ се раздаватъ по конкурсъ на кандидатитѣ, желаючи да постъпятъ въ училищата, когато тѣ отговарятъ на чл. чл. 7. 9.

Чл. 21. Учителитѣ на нисшитѣ земледѣлчески училища се назначаватъ по конкурсъ, споредъ особенъ правилникъ и про-

грама, издадени отъ Министерството на Търговията и Земледѣлието.

Чл. 22. Учителитѣ се длѣжтъ на петъ степени и се повишаватъ за всеко изслужено петилѣтие.

Чл. 23. Кандидатитѣ за учители трѣбва да отговарятъ на слѣдующитѣ условия:

а) Да сж Български подданници;

б) Да сж свършили най-малко курса на срѣдньо учебно заведение по земледѣлието и клоноветѣ му въ княжеството, или въ странство;

в) Да сж практикували най-малко 3 години въ нѣкое добръ наречено завѣдение или друго прѣдприятие по земледѣлието и клоноветѣ му, особено по онази специалностъ, която държи главно мѣсто въ училището, гдѣто тѣ искатъ да бждхтъ назначени;

г) Да сж навършили най-малко 22 годишна възраст;

д) Да сж нравствени и безъ особенни тѣлесни недостатѣци.

Забѣлъжка. Министерството на Търговията и Земледѣлието въ случай на нужда (когато нѣма българи кандидати) може да назначава и чужденци — специалисти съ контрактъ.

Чл. 24. За нѣкои отдѣлни прѣдмети може да се назначаватъ волнонаемни учители. На такива учители се плаща мѣсечно заплатата отъ 50—150 л., или 2—5 лева на часъ, нѣ тѣ немогхтъ да се ползуватъ съ правата, които прѣдвижда настоящия законъ, за назначенитѣ по конкурсъ учители.

Чл. 25. Учителитѣ при нисшитѣ земледѣлчески училища получаватъ годишнаа заплатата: първостепеннитѣ 3672 л., второстепеннитѣ — 3264 л., третостепеннитѣ — 2856 л., четвъртостепеннитѣ — 2448 л. и петостепеннитѣ — 2040 лева.

Забѣлъжка. Учителитѣ при нисшитѣ земледѣлчески училища се ползуватъ съ безплатни квартири, когато тѣ живѣятъ въ зданието на училището.

Чл. 26. Нуждното число учители въ всеко едно училище се опрѣдѣля отъ Министерството на Търговията и Земледѣлието.

Чл. 27. Управителитѣ на нисшитѣ училища се назначаватъ изъ между първостепеннитѣ учители.

Забѣлъжка I. Въ случай че нѣма I степени учители, тогава за управляючи се избиратъ изъ между учителитѣ отъ слѣдующитѣ степени.

Забѣлъжка II. Управителитѣ получаватъ добавъно възнаграждава отъ 480 л. годишно.

Чл. 28. Никой учитель не може да напусне училището прѣзъ врѣме на занятията. Исклучение се допуца само въ случай на болѣсть, или изпълнение на държавни, или граждански обязанности. За незачитание на настоящия членъ се налага глоба въ разхъръ отъ 200—500 лева.

Чл. 29. Дисциплинарнитѣ наказания противъ управителитѣ и учителитѣ въ нисшитѣ земледѣлчески училища сж слѣдующитѣ:

а) Напомнювание,

б) Писменно мѣрjenje,

в) Мѣрjenje чрѣзъ Държавния вѣстникъ,

г) Глоба съ $\frac{1}{4}$ отъ заплатата за 1—3 мѣсеца,

д) Спиране на повишението за една година,

е) Врѣменно уволнение,

ж) Уволнение за винаги.

Чл. 30. Уволнението отъ длѣжностъ, съ исклучение по причина на болѣсть, става на основание на прѣдварително изслѣдвание отъ Министерството на Търговията и Земледѣлието.

Съ това изслѣдвание се натоварватъ инспекторитѣ по земледѣлието и клоноветѣ му, или управителитѣ на надлѣжнитѣ училища.

Чл. 31. Ако на нѣкой учитель подлѣжи, споредъ изслѣдванията, да се наложи най голѣмото наказание, т. е. да се отстрани за винаги отъ учителствование, Министерството възлага на земледѣлческия съвѣтъ да искаже своето мнѣние, върху обвиненията на въпросното лице, което може да даде писменно, или устно своитѣ оправдания прѣдъ съвѣтътъ.

Чл. 22. Учители, които искатъ да напускатъ длѣжността си, трѣбва да заявхтъ за това най малко три мѣсеци прѣдъ началото на новата учебна година, а ако ли напустхитѣ училището безъ разрѣшение прѣзъ течението на учебната година, тѣ подлѣжхтъ на наказания, прѣдвидени въ членъ 29.

Чл. 33. За постоянна небръжност, за неиспълнение училищнитѣ закона и правилници, за непокорство, за буйство и пиянство учителитѣ се уволняватъ врѣменно или за винаги.

Чл. 34. Исклучаватъ се за винаги отъ учителствование тия лица, на които неспособността бжде доказана, безнравствеността явна, кли които сж били осждени за криминални прѣстѣпления, наказуеми съ затворъ повече отъ три мѣсеци.

Чл. 35. Наказанията, прѣдвидени въ чл. чл. 29, 30, 31, 32, 33 и 34 се налагатъ отъ Министерството на Търговията и Земледѣлието.

Чл. 36. Ако нѣкой учител по случайни обстоятелства, независящи отъ волята му, стане неспособенъ да изпълнява своитѣ обязанности, той се уволнява отъ учителствование, но получава пенсия на общо основание.

Чл. 37. На учители, които особено сж се отличили съ своитѣ способности и съ своето усърдие въ работата, Министерството може да отпуща помощи, за да се специализиратъ по земледѣлието или клоноветѣ му.

Чл. 38. Учителитѣ изслужватъ военната си повинностъ прѣвъ зимата (1-й Декемврий до 1-й Февруарий).

Забѣлъжка. Учителитѣ въ нисшитѣ училища по лѣсовѣдството отбиватъ военната си повинностъ отъ 1-й Юлий до 1-й Септемрий.

Глава III.

Стопански съвѣти при нисшитѣ Земледѣлчески училища.

Чл. 39. При всѣко едно нисше земледѣлческо училище ще има по единъ стопански съвѣтъ, който ще се грижи за урежданieto и благоустройството на училището и стопанството му. Този съвѣтъ ще бжде съставенъ така:

- 1) Отъ управителя и учителя при училището,
- 2) Отъ ветеринарния лѣкаръ, горския инспекторъ и земледѣлческия надзирателъ на района, гдѣто се намира училището,
- 3) Отъ прѣдсѣдателя, или единъ членъ на окръжния съвѣтъ, въ чийто районъ се намира училището и
- 4) Отъ двама, или триа членове, избрани отъ вѣщитѣ лица по земледѣлието, или клоноветѣ му и утвѣрдени отъ Министерството на Търговията и Земледѣлието.

Чл. 40. Правата и длѣжноститѣ на стопанския съвѣтъ ще се опрѣдѣлятъ въ правилника.

Чл. 41. На членоветѣ на стопанския съвѣтъ, съ исклучение на онѣзи, които сж учители при училището и чиновницитѣ, се плаща отъ Министерството по 6 лева на день и ижтни пари по 40 ст. на километъръ.

Глава IV.

Врѣменни земледѣлчески курсове.

Чл. 42. За распространение познанията по земледѣлието и клоноветѣ му между населението, Министерството на Търговията и Земледѣлието отваря врѣменни земледѣлчески курсове по разнитѣ клонове на земледѣлието.

Чл. 43. Врѣменнитѣ курсове се отварятъ за:

- а) Заинтересуванитѣ лица безъ разлика на полъ, занятие и възраст;
- б) Учителитѣ отъ народнитѣ училища;
- в) Ученицитѣ отъ духовнитѣ и педагогически училища и свѣщенницитѣ;
- г) Кантониеритѣ на шосетата;
- д) Горскитѣ стражари.

Чл. 44. Врѣменнитѣ курсове се устрояватъ при нѣкои отъ земледѣлческитѣ училища, при добрѣ организирани земледѣлчески стопанства, при нѣкои земледѣлчески станции, или въ нарочно избрани общини.

Чл. 45. Врѣменнитѣ курсове се завеждатъ отъ учителитѣ при земледѣлческитѣ училища, горскитѣ инспектори, земледѣлческитѣ надзиратели, чиновницитѣ по филуксерната зараза, или пъкъ отъ особенни назначени специални лица.

Чл. 46. На участвуящитѣ въ врѣменнитѣ земледѣлчески курсове се издаватъ свидѣтелства отъ надлѣжнитѣ учрѣждения и длѣжностни лица, ако издържжтъ испитъ, съгласно програм-

митѣ, които ще изработи Министерството на Търговията и Земледѣлието.

Чл. 47. Министерството на Търговията и Земледѣлието въ споразумение съ това на Просвѣщенieto опрѣдѣля размѣра на материяла по земледѣлието, който ще се прѣподава на ученицитѣ отъ основнитѣ, педагогическитѣ и духовни училища, както и въ прогимназитѣ.

Забѣлъжка. Контролтѣ по прѣподаванието на земледѣлието въ горнитѣ училища ще става отъ Министерството на Търговията и Земледѣлието въ споразумѣние съ това на Просвѣщенieto.

Глава V.

Срѣдни земледѣлчески училища.

Чл. 48. Цѣльта на срѣднитѣ земледѣлчески училища е да даде на ученицитѣ, освѣнъ общо образование, теоретически и практически познания, нуждни за рационално стопанствование на срѣдни и пѣ-голѣми земледѣлческа именина и да подготви учители за нисшитѣ земледѣлчески училища.

Чл. 49. Срѣднитѣ земледѣлчески училища се откриватъ и поддържатъ само отъ държавата.

Чл. 50. Учението въ срѣднитѣ земл. училища е теоретически и практически и се свършва въ тригодишенъ курсъ.

Чл. 51. Въ първий курсъ на срѣднитѣ земледѣлчески училища се приематъ ученици, които сж свършили съ добъръ успѣхъ горния курсъ на основното училище, или доленъ курсъ на гимназия.

Забѣлъжка. Министерството на Търговията и Земледѣлието може да увеличава поставения цензъ за приемане нови ученици въ срѣднитѣ земледѣлчески училища.

Чл. 52. Кандидатитѣ за ученици трѣбва да бжджтъ не помалки отъ 14 години и пѣ-стари отъ 18 и тѣлесно добрѣ развити за механическа работа.

Чл. 53. Прѣмивяванието отъ единъ курсъ въ други става на основание годишния успѣхъ и на испитнитѣ бѣлѣжки.

Чл. 54. Испитъ за свършенъ курсъ се прави въ края на всѣка учебна година прѣдъ особена испитна коммиссия, споредъ особенъ правилникъ, приготвенъ отъ Министерството на Търговията и Земледѣлието.

Само тѣзи ученици, които сж издържали испитъ за свършенъ курсъ, се считатъ за завършили пълния курсъ на училището.

Чл. 55. Държавата отпуща ежегодно по нѣколко стипендии за всѣко едно училище и ги распрѣдѣля споредъ нуждата.

Чл. 56. Стипендиитѣ се даватъ по конкурсъ въ началото на всѣка учебна година на кандидати, които отговарятъ на чл. чл. 51 и 52, прѣимущественно на земледѣлчески синове.

Чл. 57. Учинически дружества въ срѣднитѣ земледѣлчески училища не се допусчатъ.

Чл. 58. Учебната година захваща на 1 Септемврий и се свършва на 15 Юлий. Врѣмето отъ 15 Юлий до 1 Септемрий се посвѣщава на чисто практически занятия.

Чл. 59. Ваканциитѣ при срѣднитѣ училища захващатъ отъ 15 Декемвий и тражжтъ до 1 Февруарий.

Забѣлъжка. Училищата по лѣсовѣдството иматъ за това особенъ положение.

Чл. 60. Свършившитѣ курса ученици на срѣднитѣ земледѣлчески училища иматъ сжщитѣ права по отношение на военната повинностъ, както тия ученици, които сж свършили други срѣдни учебни заведения въ страната.

Чл. 61. Ежегодно свършившитѣ пѣрви двама ученици при всѣко едно срѣдно земл. училище се оставатъ на допълнителна 2 годишна практика (стажерство) по земледѣлието, или нѣкои отъ клоноветѣ му при сжщото, или друго нѣкое срѣдно училище, прѣвъ това врѣме тѣ получаватъ по 80 л. мѣсечна стипендия.

Чл. 62. Министерството дава на дружества, или частни лица, въ чийто стопанства или заведения ще практикуватъ свършившитѣ съ най добъръ успѣхъ ученици, едно опрѣдѣлено възнагрѣждение за всѣкой ученикъ.

Чл. 63. Учителитѣ при срѣднитѣ земледѣлчески училища се назначаватъ по конкурсъ, правилника и программитѣ за който

ще бждът изработени отъ Министерството на Търговията и Земледелието.

Чл. 64. Всѣкой учитель, кандидатъ за специални прѣдмѣти, трѣбва да отговаря на слѣдующитѣ условия: а) Да е свършилъ курса на нѣкое висше, или специално учебно заведение по Земледелието, или клоноветѣ му, б) Да е практикувалъ най-малко 2 години въ нѣкое добръ наредено заведение по земледелието, или клоноветѣ му.

Забѣлъжка. За учители по нѣкои отъ общеобразователитѣ прѣдмети може да се назначаватъ и неспециалисти-земледѣлци, които се назначаватъ, повишаватъ и уволняватъ съгласно закона за Народното Просвѣщение и въ споразумение на Министерството на Търговията и земледелието съ онова на Народното Просвѣщение.

Чл. 65. Кандидатъ за учителъ по специалнитѣ прѣдмѣти, който издържи установения испитъ, се назначава направо за петостепененъ учителъ.

Чл. 66. Учителитѣ се дѣлѣтъ на петъ степени и повишението въ горня степенъ става за показанъ успѣхъ въ службата, всѣка пета година.

Чл. 67. Чиновницитѣ при Министерството на Търговията и Земледелието, които сж били учители и инспектори по земледелието, лозарството, лѣсовѣдството, копринарството, или друга нѣкоя специалностъ, ако останатъ отъ ново за учители, прослуженото врѣме при помѣнатитѣ имъ длѣжности се счита като прѣбарано на учителска длѣжностъ.

Чл. 68. Всичкиѣ досегашни учители по специалнитѣ прѣдмѣти задържаѣтъ заплатитѣ си по степенѣта, каквато иматъ и се повишаватъ на общо основание.

Чл. 69. Директоритѣ се назначаватъ изъ между I степенитѣ учители.

Чл. 70. Заплата на първостепеннитѣ е учители е . . . Л., на второстепеннитѣ . . . Л., на третостепеннитѣ . . . Л., на четвъртостепеннитѣ . . . лева и на петостепеннитѣ . . . лева.

Забѣлъжка I. Директоритѣ получаватъ добавачно възнаграждение по . . . лева.

Забѣлъжка. Директоритѣ и учителитѣ при срѣднитѣ училища иматъ право на безплатни квартири, както и тѣзи при нисшитѣ училища.

Чл. 71. Дисциплинарнитѣ наказания противъ Директора и учителитѣ сж схщитѣ, както и за нисшитѣ училища.

Чл. 72. Учителитѣ при срѣднитѣ земледѣлчески училища по отношение на военната повинностъ се ползватъ съ правата, прѣдвидени въ чл. 38.

Чл. 73. Учителитѣ при срѣднитѣ земледѣлчески училища заедно съ директора съставляватъ учителски съвѣтъ, подъ прѣдсѣдателството на директора.

Чл. 74. Учителскиятъ Съвѣтъ особно се произнася върху всички жизненни въпроси по учебното дѣло и дисциплината.

Чл. 75. Министерството на Търговията и Земледелието ще опрѣдѣли съ особно положение правата и обязанноститѣ на учителскиятъ съвѣтъ.

Глава VI.

Стопански съвѣти при срѣднитѣ земледѣлчески училища.

Чл. 76. Учителитѣ, които завеждатъ службитѣ по училищното стопанство и трима частни земледѣлци, назначени за три години отъ страна на Министерството на Търговията и Земледелието, съставляватъ Стопански Съвѣтъ, който се прѣдсѣдателствува отъ директора.

Чл. 77. Министерството на Търговията и Земледелието ще изработи особно положение за управлението и наредбата на училищното стопанство и за правата и обязанноститѣ на Стопанския Съвѣтъ.

Глава VII.

Висше земледѣлческо учение.

Чл. 78. Министерството на Търговията и Земледелието се наговарва въ споразумѣние съ това на Просвѣщението да открива споредъ нуждата катедри по земледѣлческата наука при Висшето училище въ София.

Глава VIII.

Особни распорѣждания.

Чл. 79. Министерството на Търговията и Земледелието прѣдвижда ежегодно въ бюджетѣтъ си погрѣбнитѣ сумми, по учрѣждаването и поддържането на училищата, които прѣдвижда настоящия законъ.

Чл. 80. Министерството на Търговията и Земледелието ще изработи всичкиѣ правилници, за приложението въ дѣйствието тоя законъ.

Чл. 81. Законѣтъ за устройството на Руссенското Земледѣлческо Училище отъ 1883 год. и всички други правилници и распорѣждания, които противоречѣтъ на настоящия законъ, се отмѣняватъ.

Разни.

Поощрение и развитие на копринарството въ насѣ.

За поощрение и развитие копринарството въ насѣ, производителността на което, докарана до максимумъ, може да увеличи приходната страна на селско-стопанския бюджетъ съ 20 милиона лева поне, ний прѣпорѣчваме на Министерството на Земледелието, освѣтъ хубавитѣ и заслужающитѣ пълно удобрение мѣрки, още и слѣдующитѣ: 1) да увеличи площада на разсадницитѣ на земледѣлческитѣ училища; 2) да застави всѣка община да опрѣдѣли едно мѣсто отъ 20—30 декара за посѣвъ на черничевитѣ сѣмена и разсаждане на черничевитѣ фиданки или да влезе въ споразумение съ Министерството на Просвѣщението за задружно уреждане на подобни разсадници — градини при училищата подъ контролъ на свършили училища въ земледѣлческитѣ училища, на които може да се възложи още и завежданието на образцови фирми въ въ по-малки размѣри, 3) да въведе принудителното засѣване на празнитѣ окръжни и държавни земи съ черничови дървета отъ приготвени тѣ по тоя начинъ разсадници и то като хване за тая цѣль практици — градинари на държавна смѣтка и 4) да застави горескитѣ инспектори да правятъ по чести прѣглеждания на тия градини и на тия посѣви. Достигането на тая цѣль води, беспорно, разходи, но тѣ 20 и 30 пѣти ще се исплатѣтъ съ плодовитѣ, които ще дадатъ слѣдъ 5 или 10 год. „Бюлетинъ на Соф. Търгов. индустр. камара“.

Ленопроизводството въ Америка.

Не отдавна търговската камара Seattle, Wash. е испратила на една отъ най-първитѣ фирми на леневи платове въ Linsburg (Ирландия) едно голѣмо количество ленъ, който е расѣлъ въ тамошнитѣ мѣстности, съ молба да изслѣдватъ ликото и дървесината и искажатъ своето мнѣние върху индустриалната му цѣна. Отговорѣтъ е вече полученъ и е извъредно благоприятенъ. Той гласи: че испратения ленъ е отъ прѣвѣсходно качество и е много сходенъ съ най-добрия, който се отгледа въ мѣстността Courtraï (Белгия). Други въщи лица сж се исказали въ смѣтата смисель. Отъ Seattle съобщаватъ, че направенитѣ прѣвъ тази година опити сж биле доста добри и дали голѣми надѣжди на производителитѣ. Опититѣ сж правени подъ ръководството на земледѣлческата испитателна станция въ *Puyallup* и споредъ съобщенията на тамошнитѣ чиновници се е указало, че климатическитѣ условия отговарятъ най-добрѣ въ мѣстността *Puget-Sund* за леновото производство.

Отъ горното виждатъ читателитѣ, че Америка мисли вече да конкурира земледѣлческитѣ страни въ Европа и съ това производство, както и съ житното. Тѣжко и горко на онѣзи, които сж имали културата на ленѣтъ като едно отъ най-главнитѣ.

Мѣрки за повдигането на птицевѣдството въ Германия.

Четемъ въ „*Illustrierte Landwirtschaftliche Zeitung*“, че пруското Министерство на Земледелието по покана на земледѣлческитѣ камари е рѣшило да вземе мѣрки за повдигане на птицевѣдството, понеже то може да бжде като единъ много доходенъ второстепенъ клонъ на земледелието. Сжщия вѣстникъ продължава: „известно ни е, че Франция, споредъ статистикитѣ, добива единъ чистъ приходъ отъ 600 милиона франка само отъ птици, яйца, пухъ и пр., когато вносетъ на птици, яйца, перушина и пр. въ Германия, споредъ държавната статистика, възлиза крѣгло на 100 милиона марки (1 марка = 1, 22 л.) ерѣщу 10 милиона марки износе. Ако въ нашитѣ съседни държави обетоятелствата сж малко друго яче и по добри за птицевѣдството, то поне се врѣме ще може да се достигне поне съ мѣстната продукция да се покрѣжатъ собствениѣ нужди. Едно подобно направление трѣбва да се държи за сега именно, до когато цѣнитѣ на зърненитѣ произведения сж ниски, а тѣзи на яйцата, птицитѣ и перушината доста добри“.

Земледѣлчески календаръ

а) *Лозарство.* Завършватъ се работитѣ отъ миналий мѣсець — копане и загрибване на садоветѣ (новитѣ лозя). Слѣди се за доброто узрѣване на гроздето. Ако нѣкъдѣ има убити отъ града и др., започнали да изгниватъ зърна по гроздето,

трѣбва да се попричислѣтъ, за да не изгиде цѣлий гроздь. При свободното врѣме се забѣлѣзватъ съ знаци добритѣ и лоши сортове (изъ размѣсенитѣ лозя), та да бжде лесно, отъ една страна, избираннето на прѣчки, а, отъ друга, искореняванието на лошитѣ. Поправятъ се мѣстата и пхтицата до стрѣмнитѣ и далечни лозя. Къмъ края на мѣсеца почва гроздобера, прѣди който трѣбва да се увѣримъ въ доброто узрѣвание на гроздето, като опитваме — меримъ, захарѣта му съ захарометъръ. Въ врѣме на гроздобера трѣбва да си пазимъ лозята отъ поврѣда и ходение на добитѣкъ, който разнася много лесно и филоксерата, ведучай че ѝ има вече въ мѣстността, гдѣто е лозето ни. Филоксеритѣ продължаватъ още да се размножаватъ и да исхвъркватъ, особено въ тихо врѣме.

б) *Винарство*. Продължава и се довършва приготвянето къмъ гроздобера. Кацитѣ, линоветѣ и др. се застаняватъ вече по мѣстата, запарватъ се и почистватъ окончателно. Бъчвитѣ за бѣлитѣ вина се поставятъ също на подложитѣ имъ. Приготвяме си ферментационни звѣнци за бъчвитѣ съ бѣло вино и на дупчени капаци за налѣгане пращинитѣ въ кацитѣ за черно вино.

Прѣди гроздобера се довършва прѣмѣстванието на вината и прѣтаканието имъ. Почва гроздобера, винаритѣ трѣбва да сж съ напрѣгнато внимание. Добро избиране на гроздето. Внимателно смачкване и отстраняване (по възможност) на чешкитѣ. Кацитѣ съ червеното вино се натѣпкватъ внимателно, защото исплувалитѣ пращини задаватъ лесно вкисване. Гроздето за бѣло вино се испресва и истака бързо, като се налива въ бъчвитѣ за ферментация. Налѣненитѣ бъчви се затулятъ съ трѣба и др., за да врѣтъ прѣвъ вода.

При влизанието въ избата, гдѣто врѣтъ вината, се внимава отъ задушване. Отдѣлението, гдѣто врѣтъ вината, се затопя, вслучай че истине много врѣмето.

При повече врѣме си прѣваряваме мѣстъ за пелинъ и сладко вино.

в) *Земледѣлие*. Прѣвъ този мѣсець продължава изганието и сушенето на тютюнтѣ. Отсичатъ се стърковетѣ, като се оставатъ само прѣдзначаенитѣ за сѣме, което се събира, щомъ както узрѣе.

Житата трѣбва да се прѣроватъ нѣколко пхти въ хамбаритѣ, за да се не запаратъ. Събира се кукурузѣтъ и се остава на провѣтриво мѣсто да досъхне; шумата се събира и склада на купа, като се избере по-височко мѣсто, за да се не измократъ стеблата и листата. Свършва се вършицбата, гдѣто е завѣсѣла. Прѣроватъ се стърнищата и се почва сѣненето на есеннитѣ сѣидби. Детелничовитѣ ливади и отавитѣ се покосяватъ послѣденъ пхтъ. Заводняванието на ливадитѣ съ мѣтна всда се почва тамъ, кждѣто се има възможност. Най-послѣ ископаватъ се трапове за съхранение на цвѣкло, картофи, зеле и др.

г) *Льсоводство*. Къмъ крайтъ на този мѣсець узрѣва сѣмето на обикновенний, млѣчний и полскый яворъ, дивый кестенъ и габерѣтъ, което трѣбва да се събира. — Захваща се приготвянето на почвата за есенна сѣидба и садението на елата въ високитѣ мѣста.

Въ втората половина на мѣсеца захваща се сѣчението на дърветата за строителенъ и горивенъ материалъ въ опрѣдѣленитѣ участъци; кастрението на дърветата и вадението на пѣноветѣ.

Работитѣ по горекитѣ градини и унищожението на насекомитѣ сж сжщи, както и прѣвъ миналий мѣсець.

д) *Овощарство*. Събиратъ се узрѣлитѣ плодове подиръ росата, като се внимава да се не натискатъ, нито параяватъ, за да може се запази прѣснотата имъ; толкозъ повече за по деликатнитѣ плодове, като напримѣръ, прасковитѣ.

Садението на ягодиѣ става прѣвъ този мѣсець.

Приготовлява се землицето за новитѣ посаждания на овшнитѣ дрѣвчета, които посаждания ще ставатъ на есенъ и пролѣтъ.

е) *Зеленарство*. Прѣвъ всичкия този мѣсець се практикува сѣянието на спанакѣтъ за пролѣтъ.

Окопава се шаргелѣтъ отъ лошитѣ трѣви.

ж) *Пчеларство*. Работитѣ прѣвъ този мѣсець сж сжщи, както прѣвъ миналий.

Въпроси и отговори.

Въпросъ 7. Съ какво трѣбва да се исчисти спиртна бъчва, употребявана относлѣ за тургане проста ракия, за да се налѣе въ нежъ вино?

с. Малка Кайнарджа, Юлий 3-й.

Илия Караколевъ,
И. Вѣлчевъ и
Р. Радевъ.

Отговоръ 7. Въ винарската практика се употребяватъ различни бъчви за наливание на вино, което нѣщо не е за исхвърляние, само че изискватъ извѣстно приготвяние, което е въ зависимость отъ материала, който сж държели прѣдварително. Мѣжду тѣзи бъчви се числятъ: ромовитѣ, ширтовитѣ и ракиенитѣ бъчви.

Ромовитѣ и ракиенитѣ бъчви сж особено добри за държение на вино, тѣй като, вслѣдствие дългото лежение на алкохолното питие, отъ бъчвата сж растворени всички нечистотии и външни вещества. Но понеже поглѣнатитѣ отъ бъчвата ромъ и ракия ще се прѣдадхтъ на виното, то тѣ изискватъ малко приготвяние.

Ако бъчвата е държала само ракия и ромъ, то се готви съ двѣ запарване и добро исплакване. При първото запарване въ бъчвата се туря малко сода (отъ 3 до 5 грамма за 100 л. вино). Така приготвенитѣ бъчви се употребяватъ за прѣвъ пхтъ за ново вино, или за старо отъ по-добро качество, послѣ могатъ да се употребѣтъ и за най-добритѣ.

Обаче вашитѣ бъчви не влизатъ въ тѣзи категория. Тѣ могатъ да се приготвятъ по горний начинъ, само за да държатъ вино до прѣвиранието, или да служатъ за транспортни съдове. Въ такива бъчви налѣто вино за лежение не се развива — неузрѣва, тѣй като вътрѣшността имъ е полѣта съ водно стѣкло, съ цѣлъ да не се испарява спирта прѣвъ поритѣ (дупчицитѣ) на бъчвата. Значи послѣднитѣ сж затулени, а вслѣдствие на това тѣ не пропуцатъ до виното кислорода на въздуха, който е главний факторъ за развитието на вкуса му (на виното).

Приготвянето на подобни бъчви трѣбва да се състои въ отмиванието на поливката отъ водното стѣкло. Послѣдното се растворя отъ разредена сѣрна киселина, която се приготвя, като се вземе 1 литръ за 100 литри вода. Киселината се влива въ водата на тънка струя, като се бърка. Отъ горната смѣсь се влива въ бъчвата, расклаща се — да допрѣ до всички стѣни на бъчвата, слѣдъ това се излива, исплаква и употребява за всекакви вина, безъ да имъ врѣди, или прѣпятствува на развитието — узрѣванието. Бъчвитѣ могатъ да се запарватъ два пхти, (2-й пхтъ съ малко сода), но и безъ второто запарване сж добри.

Въпросъ 8. Тукъ практикуватъ рѣзанието на лозята есенно и пролѣтно врѣме — прѣвъ мѣсецитѣ Септемврий, Октомврий и Мартъ. Въ кои отъ тия врѣмена е по сполучливо рѣзанието? Отъ сжщитѣ.

Отговоръ 8. Почти въ всека лозарска страна се упражняватъ различни начини за рѣзанието, които се прѣдприематъ въ различни врѣмена, прѣвъ есенѣта и пролѣтъта. Както едното, тѣй и другото врѣме иматъ своитѣ прѣимущества и недостатѣци, които говорятъ за, или противъ тѣхъ.

Тамъ, гдѣто лозята никога не страдатъ отъ студъ, та нѣма нужда отъ заравяние, а така също при сортове грозде, които късно се развиватъ, най-за прѣпорѣчване е есенното рѣзание. Причинитѣ сж: 1) че раната отъ отрѣза зараства, та не позволява на лозата да плаче, вслѣдствие на което остава по силна, на пролѣтъ се развива по рано и гроздето узрѣва на врѣме и 2) прѣвъ есенѣта — слѣдъ гроздобера се привѣршватъ всичкитѣ работи, така щото се намиратъ по евтино добри рѣзачи. Противъ есенното рѣзание говорѣтъ слѣдующитѣ причини: 1) че съхнението и измръзванието почватъ отъ горѣ на долу, така щото може да се случи да изсъхне или измръзне оставената за грозде майка, та съ това да се намали плода за идущата година; 2) може прѣвъ зимата да настѣжи общо измръзване, та да сме принудени да упражнимъ нѣкаква съответствующа подрѣзка, което не ще бжде възможно при порѣзанитѣ вече лозя и 3) ако рѣжемъ на есенъ всекакви лозя: буйни, ранозрѣ-

жци и др. сортове, тогава тѣ ще се развижтъ много рано на пролѣтъ и могатъ чрѣзъ това да пострадатъ отъ раннитѣ студове.

Като вземемъ всичко това подъ внимание, ний можемъ да рѣжемъ съобразно съ него, есенъ или пролѣтъ. Споредъ насъ, пролѣтната рѣзидба е за прѣдпочитание. Тя може да бѣде извършена рано или късно на пролѣтъ, съ което се достига сѣщия резултатъ, както и при есенното. Относително пролѣтното рѣзание вижте б. 1-й стр. 6 отъ нашия вѣстникъ.

Персонални извѣстия,

Г-нъ *Хр. Калчевъ*, главний инспекторъ по земледѣлието, е командированъ отъ Министерството на Търговията и Земледѣлието да участвува въ международния земледѣлчески конгресъ, който ще се държи въ Буда—Пеща отъ 17-й до 20-й текущия мѣсець по случай изложението.

Г-нъ *Хр. С. Георгиевъ*, главний редакторъ на вѣстника ни и директоръ на мѣстното Държавно Винарско-Земледѣлческо Училище, който бѣше заминалъ за Австрия, да се запознае съ състоянието на по-главнитѣ държавни лозарски разсадници, винарски изби и винарски испитателни станции, се вече завърна и ветъли въ изпълнение длъжността си.

Г-нъ *С. Гудевъ*, който бѣше командированъ отъ Министерството на Търговията и Земледѣлието въ Сърбия, Босна и Херцеговина, да изучи състоянието на овощарството въ тѣзи страни, се е вече завърналъ въ България. Както се учимъ, той е миналъ и прѣзъ Цетина, гдѣто е ималъ честта да бѣде приетъ на ауденция отъ Негова Свѣтлость Черногорскій Князь Никола I, който го наградилъ съ *Даниловицъ орденъ V степени*. Въ Сараево Г-нъ Гудевъ е билъ приетъ много любезно отъ Генерала—Губернатора на Босна и Херцеговина, Баронъ Апель, който въ сѣщия день му повърналъ визитата въ хотела. Министерствътъ пъкъ Баронъ Калай е далъ въ негова честь вечеря, на която сѣ присѣдствували отбрани високопоставени лица и дами.

Другаритѣ ни, *К. Малковъ* и *Юлиусъ Пфистеръ*, учители при мѣстното Държавно Винарско-Земледѣлческо Училище, се прѣмѣстватъ — първий по негово желание за учителъ при Държав. Землед. Училище край гр. Руссе, а вторий за управителъ на Държав. Овощ. Разсадникъ въ гр. Севлиево. На мѣсто тѣхъ сѣ назначени *Драганъ Нешковъ*, свършилъ курежъ на Винарското Училище въ Клостернай-бургъ и бившій чиновникъ по филоксерната зараза въ Вратчанскій окръгъ и *Г. Гюлеметовъ*, свършилъ Овощарското Училище при Женева и практикувалъ въ Версаялъ при Парижъ.

Г-нъ *Ат. Ченгеловъ*, нѣколко годишенъ учителъ при Държавно Земледѣлческо Училище край гр. Руссе, е уволненъ по собствено желание. За допълнение на учителскій персоналъ при сѣщото училище назначенъ е за учителъ Г-нъ *М. Фетраджиевъ*, свършилъ курежъ на лѣсовѣдството при Вишый отдѣлъ на Кралевското Лѣсовѣдско Училище въ гр. Крижевацъ (Хърватско).

НЕКРОЛОГЪ.

Съ очи, плувнали въ сълзи, и съ сърдце, прѣпълнено съ жалость, извѣстяваме на всички другари, приятели и познати за голѣмата загуба, въ лицето на незабравимия ни скъпъ другаръ.

Апостолъ Г. Дачевъ,

роденъ въ гр. Плъвенъ на 1876 год. 20-й Юний, който слѣдъ осемъ мѣсечно болѣдувание въ 20 годишната си цвѣтуща възраст, прѣдаде Богу духъ на 29 Августъ въ 7^{1/2} часа вечерята въ родния си градъ.

Покойния ни скъпъ другаръ свърши 1-то полугодие отъ III курсъ въ Земледѣлческото Училище въ гр. Плъвенъ.

Той бѣ тѣй примѣренъ, тѣй прилѣженъ, щото остана за образецъ въ насъ.

Съ това ний изгубихме единъ добъръ другаръ, родителитѣ му — една бѣдѣща подпорка, Отечеството ни — единъ примѣренъ синъ, а земледѣлцитѣ — единъ бѣдѣщъ дѣятелъ и апостолъ по земледѣлието.

На насъ нищо друго не остава, освѣнъ да кажемъ: »Вѣчна ти память и лѣгка прѣстъ незабравимий ни и скъпъ другарю!«

гр. Плъвенъ.

7-й Септемврий 1896 г.

Отъ другаритѣ му.

МЕТЕОРОЛОГИЧЕСКИ ВЮЛЕТИНЪ

За гр. Плъвенъ.

Отъ 25-й Августъ до 8-й Септемврий 1896 г. (по старъ стилъ).

Число	Барометръ въ м. м., редуц. на 0° Ц.	Температура на въздуха по Ц.						Температура на почвата по Ц. на дълбочина				Абсолютна влажност	Относителна влажност	Посока и скоростъ на вѣтра, мерри въ секунда.				Облачност	Валежъ въ м. м.	Разни явления.			
		дневно	срѣдно	7 ч. с.	2 ч. в.	9 ч. в.	срѣдно	максимална	минимална	въ 2 ч. слѣдъ пладнѣ				срѣдно	срѣдно	7 ч. с.	2 ч. в.				9 ч. в.		
										0.35 м.	0.65 м.											0.95 м.	1.25 м.
25	47.8	19.2	32.6	22.4	24.2	35.2	16.3	19.9	19.2	18.6	17.9	10.9	51	тихо	Ю	3	ИЮИ	4	1.3	—	Роса.		
26	49.7	20.4	27.6	20.0	22.0	28.4	19.3	19.9	19.2	18.6	17.9	10.7	55	ЗСЗ	2	ССЗ	9	Ю	2	8.0	—	Дъждъ.	
27	54.1	16.8	18.6	14.3	18.0	20.0	14.3	19.7	19.2	18.5	17.8	11.3	81	ИЮИЗ	ИСИ	9	пси	11	9.7	2.2	—	—	
28	56.3	13.9	22.2	16.6	17.3	23.8	12.5	19.1	19.1	18.5	17.8	8.7	60	ИСИ	3	СИ	6	И	5	2.3	—	Роса.	
29	53.3	14.8	24.8	18.7	19.3	25.6	12.3	18.4	18.8	18.5	17.8	9.1	57	тихо	ИСИ	3	ИСИ	5	4.7	—	Роса.		
30	51.8	14.0	19.1	16.2	16.4	22.1	12.2	18.2	18.5	18.3	17.8	11.4	81	ИСИ	2	З	З	3	8.0	—	Дъждъ		
31	48.0	16.1	23.4	20.0	19.9	24.8	15.1	18.2	18.3	18.2	17.7	11.3	67	тихо	Ю	2	П	2	9.3	0.6	—	Дъждъ (капки).	
1	49.4	16.2	22.4	16.5	17.9	24.8	14.1	18.4	18.3	18.1	17.7	11.2	71	И	1	ЗСЗ	7	тихо	7.3	0.0	—	Роса.	
2	49.2	13.4	25.7	18.0	18.8	26.2	11.0	18.4	18.3	18.0	17.6	8.8	58	тихо	ЗСЗ	6	ююи	4	6.3	—	Роса и сл. слана		
3	52.6	14.7	25.2	17.9	18.9	26.3	12.4	18.0	18.2	18.0	17.5	9.2	58	тихо	ССИ	14	Ю	2	7.0	—	Роса.		
4	57.0	16.6	26.6	18.3	20.0	29.9	14.1	17.9	18.0	17.9	17.5	9.8	57	тихо	Ю	1	тихо	1.7	—	—	Роса.		
5	56.3	14.6	27.4	18.0	19.5	29.7	11.9	17.8	18.0	17.8	17.4	8.7	54	И	2	С	3	ИЮИ	4	0.0	—	Роса.	
6	55.2	16.3	29.3	18.7	20.8	31.7	13.5	17.6	17.8	17.7	17.4	10.1	55	тихо	ССЗ	2	ИЮИ	3	1.7	—	Роса.		
7	51.7	15.6	30.4	21.6	22.3	31.5	13.4	17.5	17.7	17.7	17.3	9.3	50	ЮИ	1	тихо	Ю	4	0.7	—	Роса.		
8	48.1	16.0	30.6	22.4	22.9	32.6	13.1	17.4	17.6	17.6	17.3	9.0	47	ююи	2	тихо	Ю	5	1.3	—	Роса.		

Съобщава: Р. П. Вълчевъ

Печатница на Бр. Ст. Бояджиеви — Плъвецъ